

Ratastie 1 ja Vuorentaan koulu

Asianumero: HML/1957/10.02.03.01/2024

Kaava nro 2647

VUOROVAIKUTUSRAPORTTI

Kaavaprosessin aikaiset palautteet ja niiden vastineet

KÄYNNISTYSVAIHE

Vuorentaan koulun kaavamuuotos on tullut vireille kaavoituskatsauksessa 2024. Ratastie 1:n kaavamuuotos on tullut vireille maankäytön suunnittelujohtajan käynnistämispäätöksellä 8.10.2024.

LUONNOSVAIHE

Valmistelu- eli luonnosvaiheen aineisto oli nähtävillä 20.11.2025 – 3.12.2025, josta tiedotettiin kuulutuksella 19.11.2025 Kaupunkiuutisissa sekä kaupungin sähköisellä ilmoitustaululla. Viranomaisilta ja verkostonhaltijoilta pyydettiin lausunnot, naapureita tiedotettiin kirjeitse.

Lausunnon antoivat HS-Vesi, Vammaisneuvosto, Vanhusneuvosto, Hämeen ELY-Keskus ja Kaupunginmuseo. Loimua Oy ja Hämeen liitto vastasivat lausuntopyyntöön toteamalla, että heillä ei ole lausuttavaa asemakaavamuutoksesta.

HS-Veden lausunto kaavaluonnoksesta:

HS-Veden lausunto koski kaava-alueen ulkopuolisia VU- ja VK-alueita. Alueille ehdotettiin osoitettavaksi johtorasitteet niiden läpi sijoittuvien vesihuoltoverkostojen kohdalle.

Vastine:

VU- ja VK-alueet eivät ole kaava-aluetta. VK-alueelle ei ole osoitettu rakennusoikeutta, joten tälle alueelle ei ole tarpeen merkitä johtorasitetta.

Vammaisneuvoston lausunto kaavaluonnoksesta:

Asemakaavamuutosta käsiteltiin esteettömyystyöryhmän lausuntokokouksessa 9.12, johon osallistui vammaisneuvoston jäseniä. Vammaisneuvostolla ei ollut erityistä lausuttavaa hankkeesta. Kokouksessa nousi esiin lähivirkistysalueen vähäinen pieneneminen asemakaavamuutoksen seurauksena, joten toivottiin, että ulkoilumahdollisuudet alueen lähiympäristössä kuitenkin säilyisivät. Hyvänä asiana pidettiin Vuorentaan koulun pysäköinti- ja saattoliikennealueiden rakentumista.

Vastine: Kaavamuutoksella vahvistetaan jo vallitseva nykytilanne. Muutos VL-alueeseen on vähäinen, ja ulkoilumahdollisuudet säilyvät kaavamuutoksesta huolimatta.

Vanhusneuvoston lausunto kaavaluonnoksesta:

”Vanhusneuvosto kiittää mahdollisuudesta kommentoida kaavaa ja toteaa, että kaavamuutoksissa on huomioitu maisemallisuus, koulun saattoliikenteen turvallinen sujuvuus ja asuinmukavuus. Neuvostolla ei ole huomautettavaa kaavaan tässä vaiheessa.”

Vastine:

Lausunnossa ei esitetä muutoksia kaavaratkaisuun. Lausunto merkitään tiedoksi.

Kaupunginmuseon lausunto kaavaluonnoksesta:

”Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Suunnittelualue kuuluu maakunnallisesti merkittävään Vuorentaan rakennettuun kulttuuriympäristöön (MRKY). Vuorentaan koulun suunnitteli Georg Jägerroos yhdessä Tauno Salon kanssa ja se valmistui vuonna 1956. Koulurakennuksen viereen rakennettiin opettajille asuinrakennus, joka valmistui vuonna 1957. Koulurakennus purettiin kaava-alueelta vuonna 2021, mutta alueelle jäänyt opettajien asuinrakennus muodostaa edelleen osan entisestä koulurakennusten ryhmästä.

Kanta-Hämeen alueellinen vastuumuseo esittää, että kaavan selostuksen kohtaa 2.2.2 *Yleiskaava*, jossa mainitaan yleiskaavan 2035 mukainen alueelle kohdistuva suojelumerkintä (suojeltava rakennus tai rakennusryhmä), tulee selventää. Vastuumuseo täsmentää, että kyseisessä suojelumerkinnässä on kyse rakennusryhmästä, johon on kuulunut Vuorentaan koulu *sekä opettajien rakennus*, joista opettajien rakennus on vielä olemassa.

Kantakaupungin yleiskaavassa (2035) kyseinen koulurakennusten ryhmä – mukaan lukien opettajien asuinrakennus - on saanut merkinnän *suojeltava rakennus tai rakennusryhmä. Rakennuksessa suoritettavien korjaus- ja muutostöiden, täydennysrakentamisen ja muiden alueella tehtävien toimenpiteiden tulee olla sellaisia, että alueen rakennushistoriallisesti, kulttuurihistoriallisesti ja/tai maisemakuvallisesti arvokas luonne säilyy.*

Kaavaselostuksessa opettajien asuinrakennuksen arvoa ei ole käsitelty. Rakennuksen merkitys osana suojeltua kokonaisuutta jää huomiotta, eikä kaavaluonnos sisällä sitä turvaavia kaavamääräyksiä. Rakennuksen arvot tulee näin ollen selvittää asemakaavatasoisella rakennusinventoinnilla.

Lisäksi vastuumuseo huomauttaa, että asemakaavan muutosta laadittaessa tulee ottaa huomioon yleiskaavan suojelumääräykset ja varmistaa, ettei uusi asemakaava ole näiden vastainen. Kanta-Hämeen alueellisella vastuumuseolla ei ole muuta huomautettavaa rakennetun kulttuuriympäristön tai maiseman osalta kaavan luonnosvaiheeseen.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Asemakaavamuutoksen alueelta ei entuudestaan tunneta muinaismuistolain (295/1963) suojaamia kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita kulttuuriperintökohteita. Kaava-alueen länsipuolella, toisella puolen Marssitietä, sijaitsee kiinteä muinaisjäännös Vuorentaka (muinaisjäännösrekisteritunnus 1000013958, historiallinen kyläpaikka). Vuorentaan historiallinen kylä on sijainnut peltoaukion keskellä, noin 200 m Härkätiestä kaakkoon. Ensimmäiset maininnat kylästä ovat vuodelta 1440. Vuoden 1539 maakirjassa kylä on antanut nimensä neljänneskunnalle, ja tuolloin kylässä on ollut kahdeksan taloa.

On mahdollista, että kylätonttia on säilynyt myös Marssitien itäpuolella. Asemakaavaa koskevat muutokset alueen aikaisempaan kaavaan verrattuna ovat kuitenkin hyvin pienialaisia ja muutoksen tarkoituksena on vahvistaa jo vallitseva nykytilanne suunnittelualueella. Mikäli historiallista kylätonttia on säilynyt Marssitien itäpuolella, on se todennäköisimmin pohjoisempaa VL-merkityllä lähivirkistysalueella, mihin ei ole kaavassa osoitettu maankäytöllisiä muutoksia. Vastuumuseo ei tässä tapauksessa edellytä arkeologista inventointia paikalla.

Kanta-Hämeen alueellisella vastuumuseolla ei ole huomautettavaa kaavamuuтокseen arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.”

Vastine:

Kaavaselostuksen kohtaan *2.2.2 Yleiskaava* selvennettiin, että yleiskaavassa suojeltu rakennusryhmä tarkoittaa sekä purettua koulurakennusta että opettajien rakennusta.

Kaavamuuтокsen tarkoituksena on ainoastaan tarkentaa kaava vastaamaan jo alueella vallitsevaa nykytilannetta. Alueella on voimassa melko tuore asemakaava nro 2587, joka on hyväksytty 16.8.2021, ja joka on laadittu voimassa olevan yleiskaavan valmistumisen jälkeen. Edellä mainitun asemakaavamuuтокsen laadinnan yhteydessä kyseessä olevan rakennuksen arvot on tutkittu, eikä tämän johdosta ole todettu tarpeelliseksi suojella rakennusta asemakaavamerkinnöin. Kaavan yleismääräyksissä rakennus on kuitenkin suositeltu säilytettäväksi, ja tämä määräys on jätetty myös nyt laadittavaan asemakaavamuuтокseen. Lisäksi rakennuksen arvot on tutkittu vuonna 2020 laaditussa Hämeenlinnan koulurakennusten inventoinnissa (J. Mettälä).

Vuorentaan koulun alueella voimassa olevan asemakaavan selostuksessa on todettu, että yleiskaavassa suojeltaviksi osoitetut rakennukset ovat ulkoasultaan pääosin hyvin säilyneitä ja edustavat tyypillistä 1950-luvun kouluarkkitehtuuria, mutta rakennukset eivät kuitenkaan ole erityisen edustavia tai erityisiä muiden saman aikakauden koulurakennusten joukossa.

Luonnosvaiheen kaavaselostuksessa on kuvaus rakennuksesta. Ehdotusvaiheeseen tätä kuvausta ja rakennuksen arvoja hieman tarkennettiin. Lisäksi lähteisiin luonnosvaiheessa merkitty tarkempi selvitys (Hämeenlinnan koulurakennusten inventointi, J. Mettälä) rakennuksen rakennushistoriallisista arvoista ja niiden suhteesta muihin kaupungin 1950-luvun koulurakennuksiin lisättiin ehdotusvaiheessa kaava-aineiston erillisiin liitteisiin.

ELY-Keskuksen lausunto kaavaluonnoksesta:

”Kaavaan tulee liittää asianmukaiset rakennettua ympäristöä koskevat tiedot ja kuvaus arvoista sekä arvioida onko vielä jäljellä olevalla 1950-luvun koulumiljöön osalla sellaisia arvoja, jotka tulisi huomioida asemakaavassa.

Muilta osin ELY-keskuksella ei ole huomautettavaa hankkeesta.”

Vastine:

Kaavamutoksen tarkoituksena on ainoastaan tarkentaa kaava vastaamaan jo alueella vallitsevaa nykytilannetta. Alueella on voimassa melko tuore asemakaava nro 2587, joka on hyväksytty 16.8.2021. Edellä mainitun asemakaavamutoksen laadinnan yhteydessä alueella sijaitsevan pienemmän, ennen opettajien asuinrakennuksena toimineen rakennuksen arvot on tutkittu, eikä tämän johdosta ole todettu tarpeelliseksi suojella rakennusta asemakaavamerkinnoin. Kaavan yleismääräyksissä rakennus on kuitenkin suositeltu säilytettäväksi, ja tämä määräys on jätetty myös nyt laadittavaan asemakaavamutokseen. Lisäksi rakennuksen arvot on tutkittu vuonna 2020 laaditussa Hämeenlinnan koulurakennusten inventoinnissa (J. Mettälä).

Alueen voimassa olevan asemakaavan selostuksessa on todettu, että yleiskaavassa suojeltaviksi osoitetut rakennukset ovat ulkoasultaan pääosin hyvin säilyneitä ja edustavat tyypillistä 1950-luvun kouluarkkitehtuuria, mutta rakennukset eivät kuitenkaan ole erityisen edustavia tai erityisiä muiden saman aikakauden koulurakennusten joukossa.

Luonnosvaiheen kaavaselostuksessa on kuvaus rakennuksesta. Ehdotusvaiheeseen tätä kuvausta ja rakennuksen arvoja hieman tarkennettiin. Lisäksi lähteisiin luonnosvaiheessa merkitty tarkempi selvitys (Hämeenlinnan koulurakennusten inventointi, J. Mettälä) rakennuksen rakennushistoriallisista arvoista ja niiden suhteesta muihin kaupungin 1950-luvun koulurakennuksiin lisättiin ehdotusvaiheeseen kaava-aineiston erillisiin liitteisiin.

EHDOTUSVAIHE

Ehdotusvaiheen aineisto oli nähtävillä 30.4.2026 – 1.6.2026, josta tiedotettiin kuulutuksella 29.4.2026 Kaupunkiuutisissa sekä kaupungin sähköisellä ilmoitustaululla. Viranomaisilta ja muilta yhteistyötahoilta pyydettiin lausunnot, naapureita tiedotettiin kirjeitse.

Ehdotusvaiheen lausuntopyyntöön vastasivat Lupa- ja valvontavirasto, alueellinen vastuumuseo, Hämeen liitto, Kanta-Hämeen pelastuslaitos, vanhusneuvosto sekä Loimua Oy. Loimua Oy:llä, Hämeen liitolla, pelastuslaitoksella ja vanhusneuvostolla ei ollut muutosehdotuksia tai lausuttavaa asemakaavamuutoksiin.

Lupa- ja valvontaviraston lausunto kaavaehdotuksesta:

”Hämeenlinnan kantakaupungin yleiskaavan 2035 mukaan Ratastie 1 sijaitsee pientalovaltaisella asuinalueella (AP). Vuorentaan koulu sijaitsee yleiskaavassa palvelujen ja hallinnon alueella (P). Lisäksi yleiskaavassa on merkitty suojeltava rakennusryhmä, joka tarkoittaa Vuorentaan entistä kansakoulua (purettu) ja jäljellä olevaa opettajien asuinrakennusta.

Voimassa oleva asemakaava on vuodelta 2021. Vuorentaan uusi koulurakennus on valmistunut samana vuonna. Asemakaavassa tontilla ei ole suojeltuja rakennuksia, mutta kaavassa on annettu yleismääräys, että entisen opettajan asuinrakennuksen säilyttäminen on suositeltavaa.

Vuorentaan koulun alue sijaitsee maakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön alueella. Lisäksi suunnittelualueesta Marssitie kuuluu valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen.

Kaavaluonnoksesta antamassa lausunnossaan Hämeen ELY-keskus on kehottanut liittää asianmukaiset rakennettua ympäristöä koskevat tiedot, kuvaus arvoista ja arvioida jäljellä

olevalla 1950-luvun koulumiljöön osalla sellaisia arvoja, jotka tulisi huomioida asemakaavassa. Vastineessa todetaan, että alueella on voimassa tuore asemakaava (hyväksytty 2021), "jonka laadinnan yhteydessä opettajien asuinrakennuksena toimineen rakennuksen arvot on tutkittu, eikä tämän johdosta ole todettu tarpeelliseksi suojella rakennusta asemakaavamerkinnoin. Kaavan yleismääräyksissä rakennus on kuitenkin suositeltu säilytettäväksi, ja tämä määräys on jätetty myös nyt laadittavaan asemakaavamuutokseen". Ehdotusvaiheeseen kaavaselostusta ja liiteaineistoa on täydennetty Lupa- ja valvontaviraston näkemyksen mukaan riittävästi rakennusperintöä koskevin osin.

Lupa- ja valvontavirasto pyytää vielä lisäämään kaavaratkaisuun maininnan valtakunnallisesti arvokkaasta maisema-alueesta ja maakunnallisesti merkittävästä rakennetusta kulttuuriympäristöstä ja näiden alueiden arvojen huomioimisen rakentamisessa. Museoviranomaiselta on myös tarpeen pyytää näkemys siitä, tuleeko kaavaratkaisuun lisätä mahdollinen museoviranomaisen kuuleminen maakunnallisesti merkittävällä rakennetun kulttuuriympäristön alueella."

Vastine:

Kaavan selostuksessa on maininta kaava-alueelle sijoittuvasta valtakunnallisesti arvokkaasta maisema-alueesta ja maakunnallisesti merkittävästä rakennetusta kulttuuriympäristöstä. Mainintaa ei nähty tarpeelliseksi lisätä kaavaratkaisuun, sillä kaavamuutoksen tarkoituksena on ainoastaan vahvistaa jo alueelle rakentunut nykytilanne. Alueen arvot on huomioitu kaavaratkaisussa muun muassa suosittelemalla opettajien asuinrakennus säilytettäväksi.

Kaavamuutoksesta on pyydetty lausuntoa alueelliselta vastuumuseolta, eikä vastuumuseolta saaduissa lausunnoissa museoviranomaisen kuulemista ole kehoitettu lisättäväksi kaavaratkaisuun.

Alueellisen vastuumuseon lausunto kaavaehdotuksesta:

"Hämeenlinnan kaupunki pyytää Hämeenlinnan kaupunginmuseon – KantaHämeen alueellisen vastuumuseon lausuntoa Ratastie 1 ja Vuorentaan koulun asemakaavamuutoksen ehdotuksesta. Kaavan muutoksen tarkoituksena on laajentaa Ratastie 1:n erillispien-

talotonttia (AO) 109-28-36-1 sekä Vuorentaan koulun tonttia 109-28-32-2 lähivirkistysalueille (VL). Kanta-Hämeen alueellinen vastuumuseo on lausunut kaavan luonnoksesta 19.12.2025 (KHVM/375/2025) ja pyytänyt tehtäväksi asemakaavatasoista rakennusinventointia opettajien rakennuksesta. Ehdotusvaiheeseen selvitystä ei ole laadittu.

Vuorentaan koulun opettajien asuinrakennuksen kulttuuriympäristöarvojen arviointi perustuu tällä hetkellä vuonna 2020 laadittuun inventointiin (Hämeenlinnan koulurakennusten inventointi, J. Mettälä), mutta Kanta-Hämeen alueellisen vastuumuseon näkemyksen mukaan se ei ole riittävän perusteellinen rakennuksen arvojen, säilyneisyyden ja suojelutarpeen arvioimiseksi asemakaavoituksen tarpeisiin.

Kaavaehdotuksessa opettajien asuinrakennukselle ei ole osoitettu varsinaista suojelumerkintää, vaan yleismääräyksissä todetaan säilyttämisen olevan suositeltavaa. Vastuumuseo pitää tätä lähtökohtaa kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta riittämättömänä tilanteessa, jossa rakennus on alueen viimeinen kouluhistoriaan liittyvä rakennus.

Kanta-Hämeen alueellisen vastuumuseon näkemyksen mukaan asemakaavamuutoksessa tulee säilyttää vähintään voimassa olevan asemakaavan mukainen opettajien asuinrakennuksen rakennusala. Rakennusalan poistaminen tässä vaiheessa voisi käytännössä johtaa rakennuksen purkamiseen ilman vaikutusten arviointeja.

Vastuumuseo pyytää toimittamaan päivitetyn kaavaehdotuksen Kanta-Hämeen alueelliseen vastuumuseoon kommentoitavaksi.”

Vastine:

Vuorentaan koulun alueella on voimassa melko tuore asemakaava (vuodelta 2021), jonka laadinnan yhteydessä alueen arvot on tutkittu, ja opettajien asuinrakennus on yleismääräyksissä suositeltu säilyttämään. Voimassa olevassa kaavassa opettajien asuinrakennuksen kohdalle ei ole merkitty erillistä rakennusala, vaan tontille on osoitettu laaja rakennusala, joka sisältää koko alueen rakennuskannan. Rakennusala ei ole muutettu nyt laadittavassa asemakaavan muutoksessa ja opettajien asuinrakennus on edelleen suositeltu säilytettäväksi.

Nyt tehtävä asemakaavan muutos ainoastaan vahvistaa jo alueelle rakentuneen nykytilanteen, joten asemakaavan muutos on vähäinen. Vuorentaan koulun alueen kaavaan ei siis ole tarkoitus tehdä muutoksia muilta osin, kuin laajentamalla tonttia hieman puiston puolelle, ja osoittamalla rakennusoikeus tehokkuusluvun sijaan kokonaislukuna. Muuten kaavaehdotus koulun alueella on edelleen voimassa olevan asemakaavan mukainen.

Hämeen liiton lausunto kaavaehdotuksesta:

Hämeen liitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Hämeenlinnan kaupungin Ratastie 1 ja Vuorentaan koulu-asemakaavan muutoksen kaavaehdotuksesta. Kaavaehdotus on lähtökohtaisesti maakuntakaavan mukainen eikä Hämeen liitolla ole asiasta erityistä lausuttavaa.

Vastine:

Lausunnossa ei esitetä muutoksia kaavaratkaisuun. Lausunto merkitään tiedoksi.